

Nummer 2023-035
Vragen van
Raadslid Issaoui (PvdA)

Ontvangen 13 april 2023
Antwoord van
college 23 mei 2023

Titel Stop strengere bijstandsregels voor jongeren

Toelichting door fractie

Onlangs werd bekend dat de gemeente Utrecht stopt met strengere bijstandsregels voor jongeren. Tot nu toe moeten jongeren tot en met 27 jaar nog aan strengere eisen voor de bijstand voldoen dan andere mensen. Deze regels waren er omdat het jongeren zou stimuleren werk te vinden. Maar het levert vooral stress op. Utrecht deed een proef waarin ze de zoektermijn van vier weken afschaften en vrijlatingsregeling voor inkomsten en vrijwilligersvergoedingen instelden. De proef is zo goed bevallen dat ze er nu beleid van maken. Negatieve effecten, zoals dat er massaal jongeren die het niet nodig hebben een uitkering aanvragen, zijn uitgebleven.

We willen in de participatiewet werken vanuit vertrouwen, niet vanuit wantrouwen. En: bijstand is een recht, geen gunst. Daarom kijkt de fractie van de PvdA positief tegen de nieuwe regels in Utrecht aan. Wij willen dat ook Amersfoort deze versoepelingen inzet.

Vragen & antwoorden van het college

Afgestemd portefeuillehouder: Aboyaakoub-Akkouh

Inleiding door het college

Ons college hecht veel waarde aan het bieden van een goed toekomstperspectief voor jongeren en wil hen daar graag bij ondersteunen. We hebben in de arbeidsmarktregio Amersfoort¹ een sluitende aanpak om jeugdwerkloosheid te voorkomen. Deze aanpak richt zich op jeugd tot 27 jaar die niet zelfstandig een plek op de arbeidsmarkt kan vinden. Onderdeel daarvan is de inzet van het RMC Jongerenloket.

Het RMC Jongerenloket biedt laagdrempelige dienstverlening voor alle jongeren met vragen over onderwijs, werk en inkomen. Eén loket voor de hele regio die nauw samenwerkt met de lokale dienstverlening (waaronder Werkgeversservicepunt en het Leerwerkloket) en scholen. Naast het begeleiden van jongeren met een hulpvraag, legt het RMC Jongerenloket contact met voortijdig schoolverlaters en geven zij begeleiding aan jongeren die een uitkering aanvragen in de 4 weken zoektermijn.

Het is staand beleid in Amersfoort dat de zoektermijn niet verplicht is voor jongeren, als dat niet bijdraagt aan het toekomstperspectief van de jongere. Wij passen hierbij maatwerk toe.

De minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen erkent dat het toepassen van de zoektermijn voor jongeren tot 27 jaar onwenselijke effecten heeft en heeft in juni 2022 een brief aan de Tweede Kamer gestuurd met het plan om deze zoektermijn aan te passen. Door het creëren van een zogenaamde ‘kan-bepaling’, hoeven gemeenten de zoektermijn niet meer verplicht toe te passen. Hierdoor blijven jongeren beter in beeld en

¹ Arbeidsmarktregio Amersfoort bestaat uit de gemeenten Amersfoort, Leusden, Baarn, Bunschoten, Soest, Nijkerk en Woudenberg

wordt bijvoorbeeld dakloosheid voorkomen. Het voornemen van de minister om de verplichting uit de wet te halen zien wij als een ondersteuning voor ons beleid. Zie ook onze beantwoording van raadvragen [2022-098](#) Watertrappelen in de bijstand, van december 2022.

Vraag 1:

Hoe kijkt het college aan tegen het stoppen van strengere bijstandsregels voor jongeren, en hoe gaat het college daar op dit moment mee om in Amersfoort?

Antwoord 1:

Onze aanpak bestaat uit maatwerk. Als de situatie van een jongere stabiel is, hij de financiële basis op orde heeft en acute begeleiding niet noodzakelijk is, geldt de zoektermijn. In de zoektermijn laten we jongeren niet los en doen we wat nodig is. Elke jongere krijgt binnen drie dagen een uitgebreid persoonlijk gesprek waarin de opties werk, scholing of een combinatie werk/leren worden besproken. Tijdens de zoektermijn is er meermaals contact met de jongere. Lukt het een jongere niet om tijdens de zoektermijn aan het werk te gaan of scholing te vinden dan helpen we zo nodig bij het aanvragen van bijstand.

Wanneer de zoektermijn geen toegevoegde waarde heeft omdat een jongere niet direct beschikbaar is voor werk of niet direct bemiddelbaar is, passen wij de zoektermijn niet toe. Dit is al sinds de invoering van de zoektermijn staand beleid in Amersfoort. We zien bij situaties waarin de jongere de basis wel op orde heeft en acute begeleiding niet noodzakelijk is, de zoektermijn de jongeren juist stimuleert om zelfstandig in te stromen in het regulier onderwijs, een leer-werktraject of werk. Het college is daarom voor maatwerk.

Vraag 2:

Amersfoort heeft nog steeds de bedenktijd van vier weken voor jongeren die een bijstandsuitkering aanvragen. Is het college bereid dit aan te passen? En welke andere versoepelingen die Utrecht inzet kan en gaat Amersfoort overnemen?

Antwoord 2:

In onze maatwerkenaanpak wordt de zoektermijn niet toegepast wanneer de financiële basis niet op orde is en bijvoorbeeld ook huisvesting eerst op orde gebracht moet worden. Als de jongere de basis wel op orde heeft en acute begeleiding niet noodzakelijk is, passen we de zoektermijn wel toe. De zoektermijn stimuleert jongeren om zelfstandig in te stromen in het regulier onderwijs, een leer-werktraject of werk. Het college ondersteunt zoals gezegd deze maatwerkenaanpak.

Utrecht heeft ook de regels met betrekking tot inkomstenvrijlating en vrijwilligerswerk versoepeld. Voor jongeren die onder de doelgroep medisch urenbeperkten vallen, geldt al een structurele inkomstenvrijlating. Per 1 januari 2023 is er een nieuwe inkomstenvrijlating voor de doelgroep loonkostensubsidie. Deze geldt ook voor personen jonger dan 27 jaar. Dit volgt uit het wetsvoorstel Breed Offensief dat op dat onderdeel per 1 januari 2023 in werking is getreden. Ook deze vrijlating kan structureel toegepast worden.

De tijdelijke vrijlating van inkomsten uit arbeid tot 25% van die inkomsten, voor de duur van maximaal zes maanden geldt niet voor jongeren tot 27 jaar. Voor de uitstroom van jongeren is naar het oordeel van de wetgever geen extra activerend instrument nodig (zie TK 2010-2011, 32 815, nr. 3, p. 11). Het college sluit aan bij het standpunt van het rijk.

Vraag 3:

De Volkskrant geeft aan dat 70% van de jongeren die recht hebben op een bijstandsuitkering deze niet aanvraagt. Hoe zit dit in Amersfoort, en hoe gaat het college proberen deze groep nog beter te bereiken?

Antwoord 3:

Er zijn ons geen cijfers specifiek voor de gemeente Amersfoort bekend. Het percentage van 70%² is op zich zelf gezien opzienbarend, maar de oorzaken en gevolgen niet eenduidig. In het rapport staat het vermoeden dat jongeren niet snel een uitkering zullen aanvragen als zij bij hun ouders wonen, deels omdat zij niet altijd beseffen dat ze ook recht kunnen hebben op een bijstandsuitkering. Vermoedelijk worden veel van deze jongeren door hun ouders onderhouden. Het is de vraag in hoeverre deze groep daadwerkelijk onder het sociaal minimum leeft. Jongeren tussen de 18 en 21 jaar kunnen zelfstandig recht hebben op een bijstandsuitkering, maar ouders zijn dan nog wel onderhoudsplichtig. Vanaf 23 jaar hebben jongeren zelfstandig recht op een uitkering. Het inkomen en vermogen van ouders doet er dan niet toe. Voor jongeren tot 27 jaar is sinds 1 januari dit jaar ook geen kostendelersnorm meer van toepassing.

Voor jongeren zonder startkwalificatie hebben we in Amersfoort een sluitende aanpak om jeugdwerkloosheid te voorkomen, zie ook inleiding. Een aantal jaar geleden is een onderzoek gedaan naar jongeren die zich hadden gemeld bij het Jongerenloket en waarbij geen bijstandsaanvraag is gedaan. Alle jongeren bleken toen over een vorm van inkomen te beschikken.

Vraag 4: Wanneer er een raadsbesluit nodig is om deze wijzigingen door te voeren, wanneer kunnen we hiervoor dan het voorstel verwachten?

Antwoord 4:

Niet van toepassing.

² [Niet-gebruik van de algemene bijstand | Rapport | Nederlandse Arbeidsinspectie \(nlarbeidsinspectie.nl\)](https://www.nlarbeidsinspectie.nl)